

Az idegen Budapest

(n. i.) Az ország fővárosa ma ünnepli ötvenéves fordulóját annak a dátumnak, mikor a nemzet akarata egyetlen várossá egyesítette az addig külön községi életet élő Pest, Buda és Óbuda városokat. Ma ötven éve kötötte meg frigyét formailag is a vén Buda ifju kedvesével, a friss és termékenyű serdült Pesttel. A frigyre már nagy Széchenyi tervelő agya jegyezte el az ország középpontjában nőtt városokat, mikor a Lánchíd gyönyörű képesével fogta őket egybe. Az ő prófétás ereje egészséges vérkeringést mozdító, lüktető szívet akart formálni hazája számára a két városból, Budából és Pestből.

Szívet akart teremteni a szó legrealisabb értelmében. Olyan centrumát a vérkeringésnek, amely a test többi része által termelt nyers energiákat finom és tiszta, magasabbrendű értékekké differenciálva, ezeket visszajuttassa a termelő test számára és segítésére.

A város feladatának és hivatásának e nemes és emelkedett elgondolása Buda és Pest speciálisan alkalmas földrajzi fekvésével kombinálva, természetes eredményként adta a gondolatot: Buda-Pest az ország fővárosa.

Széchenyi koncepcióját a történelmi momentumok is erősítették. Buda hozta a frigybe a férfias erőket: a hősi tradíciók, az irányt szabó akarat, a megpróbált hűség szellemét. Az ifju Pest az asszonyos vonásokat: a szaporodás és terjeszkedés lehetőségét, az ifju és szorgos mozgékonytárgy feltételeit.

Mindezek valóban predestinálták a két várost arra, hogy erők egyesítésével az ország fővárosává — Széchenyi elgondolása szerint való — szívévé legyenek.

A legnagyobb magyar álma ma ötven éve formailag és külsőségeiben testet öltött. És ma Budapest népének és az ország minden egyes fiának repeső örömmel, lelkesedéssel szívvel kellene ünnepet ülnie.

És mégis: ünnepi öröm és lelkesedés helyett ma csak a keserű csalódás és vád szavai permeteznek ki tollunkból.

Budapest nem a nagy Álmodó álmai szerint nőtt ötvenévéssé! Budapest nem lett az ország fővárosa, Budapest nem lett a magyar országtest szíve! Budapest egy fájó és

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Szerző:

Cím: *Az idegen Budapest*

Forrás:

Szózat

Bp

(Hely)

1923. 11. 17

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olda)

'1872 | 1923'

égő daganat lett csak a magyar nemzet testében, amelynek táplálására legjobb energiáinkat adtuk és adjuk, de amelynek lüktetése csak mérgező nedveket juttat vissza a test egészséges vért kívánó tagjaiba.

Keserű csalódással és valódi lélekkel állunk ma szemben a jubilánssal és gratuláció helyett magyar szívünk és lelkünk itéletét mondjuk el az ötvenéves Budapest születésnapján és üdvözlés helyett bíráló szemlélet tartunk ama hatóokok sorozatán, amelyek a legnagyobb magyar gyönyörű álmát a mai Budapest torz létévé valószínűsítették.

Az bizonyos, hogy Pest-Budának magyar fővárossá való alakulását már eredendő, hogy úgy mondjuk, konstitucionális bajok is nehezítették. Ezek legfőbbike az volt, hogy sem Buda, sem Pest lakossága nem a magyar faj generációból eredt: német volt. Ez azonban nem volt lényegi hiba, mert hiszen a német polgárság nemzeti szempontból soha nem jelentett veszedelmet, az idők folyamán pedig nyelvben is, szívben is magyarrá asszimilálódtak. Ez az idegenség tehát nem lett volna döntő és fejlődést irányító hiba, csak — hogy úgy mondjuk: negatív tényező.

Mert bár Buda és Pest németisége az egyesítés után rohamos léptekben magyarosodott, mégis nem jelentett olyan aktív magyar erőt, amely a fővárost éppen az egyesítés után elárasztó, veszedelmesen asszimilálhatatlan idegenséggel sikeresen birkózhatott volna.

Igaz viszont az is, hogy az egyesítés után következő idők politikája, amely minden fenntartás nélkül a nyugatról ránk törő gazdasági individualizmus, a kapitalista szabadverseny szolgáltatában állt, nem volt alkalmas arra, hogy a magyarság faji öntudatát erősítse, úgy, hogy ha a főváros törzslakossága szintiszta magyarságból is állott

volna, akkor sem lehetett volna a zsidó-idegenséggel szemben való küzdelem sikeresebb.

Budapest idegenné alakulásáért mindenestre az a politika a felelős, amely koncepciójában — vagy koncepciótlanságában — szembehelyezkedett Széchenyi ideájával. Nem országszívet, hanem egy öncélú centrumot csináltak Budapestből. Minden energiát ide szivattyúztak és nem törődtek azzal, hogy ezekre az energiákra itt milyen éhes kalmár-

had csap le, kik szívják fel és kik formálnak, alakítanak belőlük értékeket — a maguk számára.

Ez az egyoldaluan centralisztikus politika tette, hogy Budapestből valóban hihetetlen rövid idő alatt fejlesztettek egy terjedelmében és külső formáiban hatalmas nagyvárost, amely méreteiben alkalmas lett volna az ország valódi fővárosának szerepére, de lényegében nem lett más, mint egy mindent felhabzsoló moloch, amely mindig csak követelt, de adni nem adott. Jobban mondva: amit visszaadott, abban nem volt köszönet.

Ami Budapest az ország gazdasági és kulturális jólétét szolgáló szerv van, annak tulajdonképpen semmi köze Budapesthez. Azt mondhatnánk, csak véletlenül van Budapest. Amit Budapest szelleme, lelke alkotott, az mind idegen a magyarságnak. Kezdve Budapest építkezésének, külsejének izléstelen stílusatlanságától, gazdasági és kereskedelmi életének szoliditlan lármásságától, társadalmi életének hivalkodó pöffeszkedéséből, kabaré- és kávéházkulturájának ríkoltozó handabandázásából, mind-mind olyan rettenetes idegenség kiabál, amit nem ünnepelhetünk ötvenéves jubileuma alkalmából.

Ez a város a maga cinikus, Istent, hazát tagadó, ideáltalan és karakter nélkül való szelleméből nem is adhatott mást annak az országnak, melynek névleg fővárosa, mint amit adott: az életmérgező tagadás és felfor-

atás tanát és eredményét, a forradalmakat.

Fájdalmas és keserű szemrehányással tudjuk csak nézni a jubiláló házaspárt, Budát és Pestet. Ötvenéves együttélésük alatt elsikkadtak életükből az ősi Buda őrizte erények: a magyar hősiesség, a magyar férfias erő, a magyar hűség és becsület tradicionális értékei.

Keserű ítélkezésünket azonban reménység deríti, ha arra az ifju, még végezetlen harcra gondolunk, amely most három éve indult el az idegen Budapest ellen. E biztató és reméltető harc bajvivóit az ősi Buda szelme hevíti. Buda hegyeinek szűz és egészséges levegőjét hozzák tüdejükben a pesti mocsár gőzei ellen. Az ő kitartásukban, erejükben, hűségükben bizunk és bizik az egész magyarság, hogy meggyőzik az idegen Budapestet és olyan szívet vivnak ki az ország számára, amelyet Széchenyi álmodott.